

LOEK HERMANS, VOORZITTER TOPSECTOR TUINBOUW EN UITGANGSMATERIALEN

Het agrarische bedrijfsleven moet aangeven aan welke vaardigheden in de toekomst behoefte is, zodat de instellingen voor groene onderwijs op die vraag kunnen inspelen. Dat stelt Loek Hermans, voorzitter van de Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen.

Tekst: René Bouwmeester
Fotografie: René Faas

Het groene onderwijs krijgt de komende jaren een flinke impuls. Dat is de strekking van de 'Ontwikkelagenda groen onderwijs' die onlangs is gepresenteerd. Overheid, onderwijs en bedrijfsleven hebben in dit document vastgelegd hoe ze het onderwijs vormgeven in de periode 2016 - 2025.
Het groene onderwijs gaat sterker inspelen op de internationaal veranderende markt, zoals de toenemende vraag naar natuurlijker geproduceerde producten. Ook innovaties gaan een belangrijke rol spelen in het groene onderwijs, zodat de studenten goed voorbereid zijn op de arbeidsmarkt. Verder gaan het onderwijs en het bedrijfsleven nauwer samenwerken voor meer kennisuitwisseling. Tot slot gaan de partijen werken aan het ontwikkelen van een imago als relevante, innovatieve en aantrekkelijke sector om in te leren en te werken.
Loek Hermans, voorzitter van het Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen, vertegenwoordigde het bedrijfsleven bij de samenstelling van de Ontwikkelagenda. Als oud-minister van onderwijs en oud-docent, weet hij hoe belangrijk onderwijs en bedrijfsleven voor elkaar zijn. Hij legt uit wat de plannen voor ondernemers en onderwijs betekenen.

Waarom is de Ontwikkelagenda groen onderwijs gemaakt?
"Het heeft te maken met bezuinigingen van circa 30 miljoen euro op het groene onderwijs. Als je met zo'n bezuiniging wordt geconfronteerd, dan kan er veel worden afgebroken. De sterke positie van de gouden driehoek onderwijs, overheid en bedrijfsleven kan onder druk komen te staan. Ik merkte ook de woede in de sector na de bezuinigingen.
Je kunt je tegen de bezuiniging verzetten als een soort Don Quichot, maar we wisten dat dat vrij kansloos zou zijn. Dan kun je twee dingen doen: de kaasschaaf langs alle uitgaven halen, of het totale stelsel verbeteren. Zo zijn we gekomen tot een gezamenlijke aanpak in de sector. We hebben vanuit de topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen van de nood een deugd gemaakt en geprobeerd om door samen te werken – onderwijs en sector - er sterker uit te komen. Twee zaken zijn belangrijk. De locaties voor het groene onderwijs zijn overeind gehouden en de samenwerking tussen het groene onderwijs en het bedrijfsleven is behouden. De bezuinigingen zijn zo gerangschikt dat we er zo weinig mogelijk van merken."

'Sector moet laten zien waar behoefte aan is'

Waarom is het belangrijk dat dit plan er is?
"De tuinbouwsector heeft goedgeschoolde mensen nodig. Dat is niet eenvoudig, want elke sector vecht om talenten en houdt zich bezig met de vraag hoe je de mensen binnenhaalt. Dat betekent dat we mensen in het groene onderwijs moeten krijgen die het leuk vinden in deze sector te werken. Het onderwijs moet daarom goed aansluiten op de praktijk. Dan moet je dus ook als sector laten zien waar je straks behoefte aan hebt.
De Ontwikkelagenda geeft aan waar de prioriteiten liggen en gaat in op de toekomstige vraag van de sector. Die toekomst vraagt andere vaardigheden. De belangrijkste zaken zijn volgens mij technologische vragen, de discussie over duurzaam produceren, het groener worden van de sector en marketing. Dat laatste gaat steeds meer een rol spelen en dat moet je uitdragen in het onderwijs."

Wanneer in de periode 2016-2025 merken we iets van deze Ontwikkelagenda?
"Vrij snel. Waarschijnlijk in 2017 al. De sector zal zelf ook zaken moeten oppakken. De hele agenda is een samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven."

Wat is er mis met het huidige groene onderwijs?
"Niets. Maar we hebben te maken met bezuinigingen. We worden gedwongen te kijken naar de manier waarop het onderwijs is georganiseerd. Dat is op zich niet erg. Vroeg of laat was de vraag toch gekomen of het groene onderwijs wel op de meest efficiënte manier is georganiseerd. Het kan ook efficiënter. Je kunt bijvoorbeeld kijken naar de uitwisseling van lesmodules met het 'grijze' onderwijs, zodat ze niet opnieuw ontwikkeld hoeven te worden."

Behalve de bezuinigingen is er een verschil in de uitgaven per leerling in het groene onderwijs in vergelijking met 'grijze' onderwijs. In totaal scheelt dat voor het mbo al 25 miljoen euro. Wat vindt u van die bekostigingsongelijkheid?
"Vanuit de Topsector is altijd gezegd dat de financiering van de AOC's, HAS-sen en universiteiten gelijke tred moet houden met de bèta-opleidingen. Met andere woorden; voor een leerling op een hoveniersopleiding moet evenveel geld beschikbaar zijn als voor leerling op een timmermansopleiding. Dat is een reële vergelijking. De financiële grondslag moet parallel lopen. De financiële ongelijkheid is onderzocht en aangetoond door een onafhankelijke werkgroep, niet door de sector zelf. Dat de technische vakken beter zijn gefinancierd per leerling dan de groene sector, daar kun je niet meer omheen. Dat rapport ligt na de verkiezingen op tafel bij de kabinetsformatie. De kans dat er iets met die notitie gebeurt, is niet nul en dat is een understatement."

Wat verwacht u van ondernemers met betrekking tot de uitwerking van de plannen?
"Bedrijven zijn vaak verder in de ontwikkeling dan het onderwijs, met name op het gebied van techniek en automatisering. Ondernemers moeten daarom hun kennis en hun onderneming toegankelijk maken voor stages en excursies voor scholieren en studenten. Ondernemers kunnen ook gastlessen verzorgen op de scholen.
Zij moeten laten zien wat het basisniveau moet zijn om in de sector te kunnen werken. Dat verandert constant. Er worden nu andere eisen gesteld dan vijftien jaar geleden en in de komende vijf, tien jaar andere eisen dan nu. De sector is internationaler, samenwerking is gericht op de hele keten, we digitaliseren in snel tempo. De ondernemers moeten vooruitblikken op wat er gaat komen op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid of watergebruik."

Er lijkt vanuit het ministerie in publicaties veel aandacht uit te gaan naar voedselproductie. Welke positie heeft de sierteeltsector in de plannen?
"De staatssecretaris legt inderdaad veel nadruk op voedsel. Maar tijdens handelsmissies, zoals onlangs in Australië, is er wel degelijk veel aandacht voor sierteelt. Bij zo'n missie worden drie disciplines uitgedragen: veredeling, voedsel en sierteelt. Nederland kan een belangrijke rol spelen bij die vraagstukken die ontstaan door een toenemende wereldbevolking. Voedsel is belangrijk, maar het is niet het enige onderwerp. De trek van mensen naar de stad neemt toe. Hoe houd je die steden leefbaar? Daar kan de sierteeltsector antwoorden bieden."

Aan de uitvoering van de plannen hangt een prijskaartje van 30 miljoen euro per jaar. Hoe gaat u dat geld bij elkaar brengen?
"Het is niet zo dat er voor de Ontwikkelagenda volgend jaar ineens 30 miljoen euro vrij beschikbaar is. Voor een belangrijk deel gaat het in de bijdrage van het bedrijfsleven om andere middelen, zoals stages, het opleiden van personeel of het beschikbaar stellen van materieel. Dat bedrag geeft de economische waarde aan waarin al dat soort bijdragen is meegeteld. De gehele Ontwikkelagenda wordt opgebracht door drie partijen: onderwijs, overheid en bedrijfsleven."

Bij de volgende kabinetsformatie wordt gesproken over het overhevelen van groen onderwijs van het ministerie van Economische Zaken naar Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Moet het groene onderwijs volgens u naar OCW?
"Voor mij is het niet belangrijk waar we zitten. Ik vind het wel belangrijk dat we de agenda kunnen uitvoeren en dat de financiering gelijk is aan die van het 'grijze' onderwijs.
Van mij mag het groene onderwijs bij Economische Zaken blijven. Ik ben als minister van onderwijs voorstander geweest om het naar OCW te halen, omdat er dan een betere kans is op gelijke financiering van het onderwijs. Maar het draait nu goed bij EZ, en we hebben een sterke onderwijs-bedrijfsleven structuur in de Gouden Driehoek. Dat bewijst deze agenda ook. Ons groene systeem is de inspiratie geweest van het totale topsectorenbeleid. Wat heeft het voor zin om een structuurverandering door te voeren? Je kunt vluchten in structuren, maar daarmee is niet gezegd dat daarna alles goed geregeld is. De kern is hoe je zelf je toekomst neerzet. En dat is met deze Ontwikkelagenda gebeurd."